

ЛЕУМАН ГБОУЕЕОВА

lekce 7

Lekce
o nalézání spojenců
a sebedůvěře

Manuál pro pedagogy
JUNIOŘI / 1.-5. TŘÍDA

PEACEJAM
CZECH REPUBLIC

OBSAH

CÍLE.....	3
POZNEJ LIBÉRII.....	4
ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH.....	5
PROJEKT CTNOSTI.....	8
NOVÁ DOVEDNOST.....	9
REFLEXE.....	9
VÝZVA K AKCI.....	10
ROZŠIŘUJÍCÍ AKTIVITY.....	13
ZDROJE.....	17
O KOM JSOU DALŠÍ LEKCE?.....	18

K LEKCI PATŘÍ

HRA

PREZENTACE
(POWER POINT)

OBRAZOVÉ
PŘÍLOHY

LEYMAH GBOWEEOVÁ

LEKCE O NALÉZÁNÍ SPOJENCŮ A SEBEDŮVĚŘE

V této lekci budou žáci zjišťovat, jak nalézat spojence, jak si pěstovat sebedůvěru a jakým způsobem se tato témata prolínají životem Leymah Gboweeové z Libérie.

CÍLE

Český jazyk a literatura:

- › Rozšíření slovní zásoby a schopnost použít nová slova v diskusi.
- › Porozumění životnímu příběhu Leymah Gboweeové, schopnost diskutovat a odpovídat na otázky kladené učitelem během řízeného čtení.
- › Procvičování psaní bez pravopisných a gramatických chyb.
- › Schopnost aktivně naslouchat a formulovat myšlenky (nápady).

Zeměpis, dějepis:

- › Určení kontinentu a země, z nichž Leymah Gboweeová pochází, a seznámení se s krajinou, obyvateli, historií, faunou a flórou.

Osobnostní a sociální výchova:

- › Schopnost projevit sebedůvěru, posilovat ji v sobě a využívat v komunitě.

POZNEJ LIBÉRII

Použijte mapu nebo globus a ukažte, kde leží Libérie. Najděte Pepřonosné pobřeží (anglicky Pepper Coast) nacházející se na západním pobřeží Afriky.

Ukažte žákům obrázky z Libérie (krajina, zvířata, obyvatelé, tradiční oděv a jídlo – viz obrazová příloha).

Diskusní otázky:

- › Čím se liší krajina Libérie?
- › Připomíná něčím krajinu u nás?
- › Čím se podobají nebo liší zvířata v porovnání se zvířaty žijícími u nás?
- › Čím se podobá nebo liší způsob oblékání a stravování v porovnání s oblékáním a stravováním u nás?

Státními symboly Libérie jsou vlajka, státní znak a hymna.

Státní znak Libérie – je tvořen štítem lemovaným zlatou karduš. Na něm je v modrém poli plachetnice přivázející osadníky k pevnině, na které roste palma. V popředí je pluh a lopata, nad mořem je vycházející zlaté slunce a stříbrná letící holubice s listem v zobáku. Liberijský státní znak je vyobrazen na prezidentské vlajce nebo např. na liberijských bankovkách.

[znak](#)

Vlajka Libérie – je inspirována vlajkou USA, z jejichž popudu tato první černošská nezávislá republika v Africe roku 1847 vznikla. Jedenáct horizontálních pruhů připomíná jedenáct signatářů Deklarace nezávislosti, modré čtvercové pole v levém horním rohu africký kontinent.

Bílá pětícípá hvězda symbolizuje zářící světlo Libérie, historicky první černošskou republiku. Červená barva znamená udatnost, vroucnost a vytrvalost, bílá čistotu a modrá svobodu, právo, věrnost a úrodnost. Den vlajky (jeden ze státních svátků) se v Libérii slaví 24. srpna. Státní svátek byl vyhlášen 24. října 1915, kdy liberijský prezident podepsal zákon schválený parlamentem.

[hymna](#)

Hymna Libérie – je píseň *All Hail, Liberia, Hail!* Text napsal Daniel Bashiel Warner (1815–1880, 3. prezident Libérie) a hudbu složil Olmstead Luca (1826–1869). Hymna byla přijata roku 1847 k příležitosti vyhlášení nezávislosti Libérie na Spojených státech.

[jazyk](#)

Jak se mluví v Libérii – jako úřední jazyk je používána angličtina a v Libérii se hovoří celkem 20 etnickými jazyky.

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH

Dnes se dozvíme o jedné neobyčejné ženě, Leymah Gboweeové [LAY-mah boh-WEE], která ve své domovině v Libérii napomohla nastolit mír. O tom, jak vyrůstala a jak lidem pomáhá řešit obtíže v klidu a míru, bez násilí. Po seznámení s Leymah Gboweeovou se i nám bude lépe dařit v úsilí vytvářet z naší třídy nebo komunity klidnější a pohodovější místo pro život.

Přečtete žákům nahlas následující příběh. Můžete ho doprovodit připravenou prezentací. Pro mladší žáky lze použít stolní hru (prezentace a hra viz QR kód na str. 2). Hru si děti mohou za výkladu učitele vyplnit rovnou nebo si na ní mohou na závěr hodiny vyzkoušet vědomosti získané poslechem.

NOBELOVA CENA MÍRU

Leymah Gboweeové byla udělena Nobelova cena míru v r. 2011 za nenásilný boj za bezpečí žen a jejich práva podílet se neomezeným způsobem na budování míru.

DĚTSTVÍ

Leymah Gboweeová se narodila roku 1972 v Monrovii, hlavním městě Libérie, jedné ze zemí západní Afriky. Vyrůstala společně se čtyřmi sestrami a měly k sobě velmi blízko. V té době řada dětí v Libérii žila v neobyčejně chudých poměrech. Leymah a její sestry bydlely v domě, který sice nebyl největší a nejmodernější, ale nechyběl v něm televizor, koupelna uvnitř ani moderní kuchyň. Přes ulici u domu byl nezastavěný pozemek, kde si děti každý den hrály a kde jejich maminka pěstovala na zahrádce okru (ibišek jedlý) a papričky.

Ve volném čase hráli kluci na bubny a dívky na chřestidla "saa-saa" a všichni se s nadšením pouštěli do lidových tanců. "Saa-saa" je tradiční liberijský hudební nástroj zhotovený z korálků a vyschlé vydlabané tykve.

Leymah bývala v dětství často nemocná. Dost času trávila po nemocnicích. Tehdy se rozhodla, že se, až vyroste, také stane lékařkou a bude pečovat o nemocné děti.

"V nemocnici jsem ležela vždy nejméně dvakrát do roka, a proto jsem se rozhodla, že ze mě také bude lékařka. Při jedné z nemocí o mě pečovaly dvě mladé pediatričky. Chovaly se ke mně velmi laskavě. Vzpomínám si na to, co jsem si v té chvíli myslela: „Tak tohle chci jednou také dělat."

Leymah byla jako dívka plachá a stydlivá, ale jak dospívala, její sebedůvěra narůstala. Začala si věřit. Ve škole se pilně učila a dostávala dobré známky. Věděla, že se musí hodně snažit, pokud z ní má být lékařka. Leymah si už ve škole všimla věcí, které bylo třeba změnit, a tak se rozhodla kandidovat do studentské rady. Měla různé proslovy, a to nejen u nich ve škole, ale i v dalších školách ve městě. Od té doby se už nikdy nestyděla.

Víte, jak vypadá ibišek, ochutnali jste ho někdy?

Jaké předpoklady musí mít lékař?

DOSPÍVÁNÍ

Když bylo Leymah 17 let, začala v Libérii válka. Někteří lidé měli dojem, jako by před nimi vláda něco skrývala, a tak se pustili do ozbrojeného boje, při němž nechyběly pumy. Vůdce jedné skupiny byl Charles Taylor. Jeho banda povstaleckých ozbrojenců jednala velmi krutě a zabila mnoho lidí. Do vojenských řad také rekrutoval hodně mladých chlapců a nutil je bojovat.

Z Libérie se stala velmi nebezpečná země a Leymahina rodina odtud uprchla. Nalodili se a odpluli z Libérie do nedaleké země s názvem Ghana. Leymah se tak musela vzdát většiny svého oblečení, knih a kamarádů.

Život v táboře pro uprchlíky v Ghaně, v němž Leymah se svou rodinou žila, byl velmi tvrdý. Časně ráno vstávala, aby nasmažila donáty, které pak prodávali ostatním rodinám. Nechyběla však ani zábava s dětmi a hraní her, např. kickballu.

Leymah snila o návratu do Libérie. Stýskalo se jí po domově i po škole, a tak se vydala lodí zpět domů.

Prohlédněte si na mapě, kudy pluli. Musela se vaše rodina někdy stěhovat? Jak jste se při tom cítili? Pokud ne, jak byste se pravděpodobně cítili?

Jak se hraje kickball? Jaké další hry s kamarády hrajete?

LEYMAH A KONFLIKT V LIBÉRII

Po příjezdu do Libérie byla šokována tím, kolik špatností se tam mezitím událo. Z budov byly ruiny a o bezpečí nemohla být vůbec řeč. Spousta vojáků lidem ubližovala, namísto aby je chránila.

Jak Leymah dospívala, byla si dobře vědoma toho, že musí přiložit ruku k dílu a pokusit se boje ve své zemi zastavit. Spolu s dalšími ženami se tedy pustily do práce a vymyslely plán, jak nastolit mír. Tyto ženy pocházely z různých koutů Libérie. Oblékaly se do bílých šatů a nosily transparenty s heslem „Liberijské ženy chtějí okamžitě mír“. Po celé týdny sedávala Leymah spolu s ostatními ženami u hlavní silnice, a tak je prezident Charles Taylor při své každodenní cestě do práce nemohl přehlédnout. Seděly tam ve vedru i dešti.

Po mnoha měsících přistoupil prezident Charles Taylor na to, že se s těmito ženami setká. Požadovaly, aby válku ukončil vyjednáváním, a nikoli zbraněmi. Prezident i ostatní muži jim odmítli naslouchat, protože netoužili po míru, avšak ženy to nevzdaly.

Nakonec se všechny skupiny, včetně vojáků Charlese Taylora, dohodly, že boje ukončí. Prezident Taylor byl donucen Libérii opustit. Vznikla nová vláda. Liberijský národ si tehdy poprvé v historii Afriky zvolil ženu jako prezidentku.

V roce 2011 Leymah získala za veškeré své neutuchající úsilí zastavit boje v Libérii Nobelovu cenu míru. Nyní jezdí po celém světě, aby s lidmi rozmlouvala o míru. Je přesvědčena o tom, že i ženy a dívky mohou stát v čele svých zemí.

Proč se tyto ženy oblékaly do bílého? Co symbolizuje bílá barva? Leymah se o těchto ženách vyjadřuje jako o svých spojenkyních. Co znamená být spojencem?

Stojí v čele vaší země nebo některého ze sousedních států prezidentka? Pokud ne, tak proč tomu tak podle vás je?

SOUČASNOST

Leymah je zakladatelkou a prezidentkou **Gbowee Peace Foundation Africa** se sídlem v Libérii. Její nadace poskytuje možnosti vzdělávání a vedení dívkám, ženám a mládeži v západní Africe. V této současné pozici prezidentky Leymah prosazuje větší začlenění žen jako vůdkyň a činitelek změn v Africe.

Od doby, kdy Leymah získala Nobelovu cenu za mír, cestuje po celém světě, aby hovořila o zhoubných a zničujících účincích války a genderově podmíněném násilí. Vystupovala v řadě mezinárodních televizních programů, obhajuje aktivní začlenění žen do řešení konfliktů. Získala několik čestných titulů z univerzit a je globální velvyslankyní Oxfam.

Působí ve správní radě Nobel Women's Initiative, Gbowee Peace Foundation a PeaceJam Foundation a je členkou organizace African Women Leaders Network for Reproductive Health and Family Planning. Leymah je hrdou matkou šesti dětí.

Libérie dnes

Leymah nabádá mládež k tomu, aby ji podpořila v úsilí o „práva žen a dětí a jejich možné roli lídrů“. Věří, že pokud se budou dodržovat práva žen a dětí, bude svět klidnějším, spravedlivějším a bezpečnějším místem pro život.

Diskusní otázky:

- › Co jste si z příběhu o Leymah nejlépe zapamatovali a proč?
- › Leymah se nevzdávala, dokud v Libérii nezavládl mír. Řekněte nám něco o tom, jak jste se v životě nevzdávali vy (nebo jste se o něco usilovně snažili).
- › Kterými třemi věcmi Leymah prokázala, že jí nechybí sebedůvěra?
- › Ženy, o nichž se mluví v příběhu, byly její spojenkyně. Máte nějaké spojení? S čím vám pomáhají?
- › Dá se konflikt řešit mírovou cestou? Jak?

PROJEKT CTNOSTI

Úvod a diskuse

Na základě příběhu debatujte s žáky o **ctnostech** Leymah. Jaké ctnosti vás napadají?

- SEBEDŮVĚRA
- LÁSKA
- MÍRUMILOVNOST
- PŘÁTELSTVÍ
- CÍLEVĚDOMOST

SEBEDŮVĚRA

Případně jiné ctnosti, které vyplynou z debaty.

Zadání

I. Rozdělte děti do malých skupin a nechte je vybrat si jedno slovo z výše uvedených. Děti mají za úkol:

- › Zjistit význam těchto slov.
- › Propojit význam slov se svojí praktickou zkušeností – kdy zažily sebedůvěru, lásku, mírumilovnost, přátelství, cílevědomost?
- › Vyjmenovat osoby v jejich okolí, které se chovají sebevědomě, láskyplně, mírumilovně, cílevědomě. Jak se u těchto lidí uvedené kvality projevují?
- › Dokáží děti samy u sebe rozpoznat tyto kvality?

Vyzvěte je, aby si do příští lekce připravily svůj vlastní skupinový výstup (prezentaci, plakát...).

nebo

II. Zaměřte se s dětmi na jednu ctnost, např. SEBEDŮVĚRU:

- › Mohli byste uvést nějaké příklady SEBEDŮVĚRY u vás ve třídě?
- › Jak se projevuje SEBEDŮVĚRA u vás doma?
- › Proč je SEBEDŮVĚRA důležitá?
- › Jak by vám SEBEDŮVĚRA mohla ve vašem životě pomoci?

NOVÁ DOVEDNOST

PĚSTOVÁNÍ SEBEDŮVĚRY

*já + důvěra
=
sebedůvěra*

1. Vysvětlete žákům, co je to sebedůvěra a proč je důležitá.

Význam slova „sebedůvěra“

(„sebe“ – s významem „já“, „důvěra“ – víra v něco nebo v někoho).

2. Co není „sebedůvěra“. Čím se liší od:

- › vychloubání
- › přesvědčení, že jsi lepší než ostatní
- › shazování ostatních

3. Brainstorming:

- › Uvedte 3 věci, jimiž Leymah prokázala sebedůvěru (např. kandidovala do studentské rady, dobře se učila, postavila se Charlesi Taylorovi).
- › Jakým způsobem projevuješ nebo můžeš projevit sebedůvěru ty?
- › Proč je důležité mít sebedůvěru?
- › Jak se cítíš ve chvíli, kdy si nevěříš?

4. Metodika „Skill Builder“ („budování dovednosti“): Metoda „Self-talk“ („vnitřní řeč“) jako pomůcka k pěstování sebedůvěry,

např.:

- › Umím...
- › Jsem dobrý(-á) v...
- › Když budu pilně pracovat, dokážu to.
- › Jsem schopný(-á) se to naučit.
- › Jsem dobrý člověk.
- › Mohli byste uvést nějaké další příklady?

5. Zadání (výzva) na doma:

Za domácí úkol si promyslete, zda existuje něco, čeho se bojíte, nebo něco, o čem pochybujete, že byste to dokázali (např. volný hod, naučit se básničku nebo se naučit hrát na hudební nástroj). Stanovte si cíl, že na tom budete každý den pracovat, a pokud se vám v hlavě ozve hlas, který říká: „Nedokážeš to změnit tak, abys mohl(-a) říci: umím to!“, nevzdávej to, dokud svého cíle nedosáhneš.

REFLEXE

Je důležité, aby se žáci naučili rozlišovat mezi:

- **skutečností** (vědomostmi),
- **výkladem skutečnosti** (její analýzou),
- **vlastním názorem** (hodnocením),
- **aplikací vědomostí na okolní svět** (a jejich využitím v praxi).

Pomocí těchto diskusních podnětů (otázek) vedte žáky ve třídě k debatě a zamyšlení.

1/ CO? ➤ FAKTA

- › VĚDOMOSTI, které žáci získali.
- › Uveďte fakta, definujte, popište, označte, seřadte, vyjmenujte.

2/ CO Z TOHO VYPLÝVÁ? ➤ ANALÝZA a SYNTÉZA

- › Rozčleňte informace, vyvozujte závěry, názorně ukažte (doložte příklady), nastiňte (popište), porovnejte, uveďte rozdíly, aplikujte předchozí vědomosti.

3/ CO TOMU ŘÍKÁTE? ➤ ZÁVĚRY, ZHODNOCENÍ

- › Podrobení kritice, osobní hodnoty a názory.

4/ CO BUDE DÁL? ➤ VYUŽITÍ V PRAXI

- › Rozvoj dovedností, řešení problémů, vymýšlení projektů.

METODIKA ZÁVĚREČNÉHO SHRNUÍ

Vědomosti: Co jsme dnes zjistili o Leymah Gboweeové? (kdo, kde, kdy, vyjmenujte, ukažte atd.)

Analýza/syntéza: Proč Leymah spolu s ostatními ženami sedávala každý den u silnice? Co jste čekali, že nastane? Co tomu říkáte?

Závěr: Co byste udělali na místě Leymah vy? Zůstali byste v Ghaně, ve větším bezpečí, nebo byste se vrátili do Libérie bojovat za mír?

Využití v praxi: Co se teď změní u vás ve třídě poté, co jste se dozvěděli o Leymah Gboweeové? Co byste nyní díky tomu, co o ní víte, mohli udělat pro školu nebo komunitu? Co bychom teď ještě potřebovali vědět o Leymah a naší komunitě, abychom takové věci mohli uskutečnit?

➡ VÝZVA K AKCI

„BUĎME PŘÁTELŠTÍ“

V programu PeaceJam vybízíme žáky k vytváření vlastních projektů pro školu nebo komunitu v rámci kampaně „Jedna miliarda aktů míru“ – „One Billion Acts of Peace“.

Jedná se o celosvětovou občanskou aktivitu v čele s laureáty Nobelovy ceny míru, která se zabývá aktuálními problémy, s nimiž se v dnešní době potýkáme.

Můžete použít leták vytvořený u příležitosti **Mezinárodního dne přátelství 30. července** (viz obrazová příloha) zaměřený na podporu přátelství napříč národnostmi, sociálním postavením, náboženským vyznáním či barvou pleti. Vyzvat děti k využití vlastních nápadů k tomu, jak pomocí dobra tvořit lepší svět kolem sebe.

Tipy na to, jak správně odhadnout, co vaše okolí potřebuje, aneb jak využít přístup UČENÍ V AKCI – SERVICE LEARNING (SL), naleznete v Metodické příručce pro pedagogy.

TIP NA KONKRÉTNÍ AKCI

BUDOVÁNÍ SEBEDŮVĚRY

V roce 2011 získala Leymah Gboweová Nobelovu cenu míru, protože projevila sebedůvěru a neváhala se postavit ozbrojeným skupinám sužujícím její zemi. Byla jistě neobyčejně statečná, ale především musela věřit sama sobě i v to, že je schopna cokoliv změnit. A právě o tom sebedůvěra je.

Pojďme, pomůžeme v naší třídě a škole nastolit klid a mír tím, že začneme v každém z vás pěstovat sebedůvěru.

Příprava a průběh akce:

Budeme teď po škole pro ostatní žáky vyvěšovat pozitivní poselství, která by jim mohla pomoci při budování sebedůvěry.

1. Metodou brainstormingu sestavte seznam, na němž bude 5–10 motivačních poselství týkajících se sebedůvěry (co nejstručnějších).
2. Navrhněte žákům, aby tato poselství zpracovali do podoby plakátů, nástěnných maleb, samolepek apod.
3. Poté poselství rozvěsí po třídě, škole apod.
4. Převlečte se za superhrdiny přicházející s poselstvím sebedůvěry. V další, pokročilé fázi si mohou žáci sami navrhnout kostýmy a vymyslet motivační myšlenky, které budou šířit jako superhrdinové. V převlecích a s cedulemi pak mohou chodit po škole nebo v nich navštívit mladší ročníky, jimž pomohou pochopit, jak je sebedůvěra důležitá.

VÝZVA K AKCI LEYMAH GBOWEOVÉ:

Ženy a dívky v roli lídrů v Libérii

Leymah Gboweovou trápí, že v řadě zemí a komunit si necení žen a dívek stejně jako mužů a chlapců. Ženám a dívkám tedy často chybí sebedůvěra k tomu, aby ve školách nebo komunitách zastávaly vedoucí pozice. Mnohdy jim říkávají, že určité věci dělat nemohou jen proto, že jsou dívky a ženy. Leymah si přeje, aby žádnému dítěti nechyběla sebedůvěra k tomu, aby dosáhlo, po čem touží, a stal se z něj lídr.

NALÉZÁNÍ SPOJENCŮ

Co to znamená být spojencem?

Jednoduchá varianta:

Spojenec je vlastně pomocník. Všichni potřebujeme nějaké pomocníky, kteří by nám naslouchali, ukazovali, jak a co dělat, nebo jen jednoduše byli s námi.

- › Žáci popřemýšlí o jednom nebo dvou lidech, které pokládají za spojence.
- › Poté jim navrhněte, aby nakreslili obrázek svých spojenců a napsali k němu v několika popisných slovech komentář.
- › Pomozte jim, aby užívali výrazy popisující *povahu* spojence nebo *pocity*, které žáci zažívají ve chvílích strávených se svým spojencem.

Složitější varianta:

Spojenec je člověk, který umí podpořit nebo zastat se jiného člověka či skupiny lidí. Nyní si zahrajeme hru, která se jmenuje *Všichni povstaňte (Everybody Up)*. Pomůže nám porozumět tomu, co to znamená být spojencem.

- › Najděte nebo vytvořte prostor, kde se studenti mohou posadit na zem.
- › Nechte je vytvořit dvojice a sednout si na zem, tváří v tvář, palce nohou se dotýkají a chodidla se opírají o zem.
- › Napočítejte do tří a vyzvěte všechny dvojice, aby se najednou postavily, přičemž s drží pouze za ruce. Pokud některá z dvojic neudržela rovnováhu nebo se jí nedaří vstát, opět je usadte a povzbudte, ať to zkusí znovu.

Tato hra se jmenuje „Everybody Up” z určitého důvodu. Až se to podaří, vytvořte z dvojic skupinky po čtyřech dětech a zkus-te to znovu. Je důležité, abyste vyčkali, dokud se každé dvojici nepodaří společně vstát. Máte-li dost času a pokud to umož-ňuje prostor, spojte čtveřice do skupin po osmi dětech atd. Může se stát, že budou skupinky mezi sebou soupeřit nebo pošádli ty, kterým se ve hře příliš nedaří. Připomeňte jim, jak se hra jmenuje, nebo navrhněte, aby se skupinky, které mají lepší strategii, o ni podělily, ale snažte se do hry příliš nezasa-hovat. Smysl hry: VŠICHNI JSME SPOJENCI.

Závěrečné zhodnocení

- › Zeptejte se žáků na to, co je v průběhu aktivity napadalo a co pociťovali, co podle nich udělali dobře a na čem by ještě měli pracovat.
- › Vzpomeňte si na nějaké potíže, které jste sami nemohli vyřešit (problémy s kamarádem, sourozencem, spolužákem apod.). Hledali jste tehdy spojence, aby vám s tím pomohl? Jak poznáte, že potřebujete pomoc?
- › Byli jste někdy spojencem pro někoho jiného, komu se nedařilo vyřešit konflikt?
- › Pamatujte si, že spojenec s vámi nemusí vždy souhlasit ani vám nemusí říkat,

ROZŠIŘUJÍCÍ AKTIVITY

Oblast

Aktivity

ČTENÍ

Výběr z literatury

Podívejte se na africkou pohádku *Čtyři nevěsty*.
<https://edu.ceskatelevize.cz/video/1481-pohadka-ctyri-nevesty>

1. Diskusní otázky:

- › Jaká zvířata šaman zaklel do podoby oráčovy dcery?
- › Zkus vyjádřit vlastními slovy, co je to pohádka a jaká je tvoje nejoblíbenější pohádka?
- › Myslíš, že pohádka *Čtyři nevěsty* je pohádka lidová?
- › Znáš nějakou českou lidovou pohádku?

2. Diskusní kroužek:

Navrhňte žákům, aby se na tento nebo jiný africký příběh podívali v menších skupinách.

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/4561-africke-cesty>

PSANÍ

Náměty k písemným aktivitám (do deníků)

- › **Shrňte** Leymahin příběh ve čtyřech větách (1. stupeň ZŠ).
- › **Napište** o Leymah článek do školního časopisu, místních novin nebo na blog.
- › **Porovnejte** své dětství s Leymahiným dětstvím a najděte rozdíly. (List papíru přeložte na polovinu. Do levého sloupce zapisujte „to, co je stejné“ a do pravého „to, co se liší“.)

Oblast	Aktivity
ÚSTNÍ PROJEV	Moje jméno V Libérii mají jména osob často nějaký zvláštní význam. „Leymah“ např. znamená „čím vzbuzuji reakce svého okolí, čím je podněcuji, hecuji“. Žáci budou zjišťovat význam svých jmen a připraví si o tom krátkou prezentaci (1–2 minuty) pro ostatní ve třídě. Mohou zmínit tyto skutečnosti: › význam jména (lze vyhledat např. zde: https://www.babyweb.cz/vyznam-jmen) › zda je rodiče po někom pojmenovali › co pro ně jejich jméno znamená
VÝZKUM	Živočichové Libérie Které druhy zvířat žijí v Libérii? (Žáci mohou na toto téma zpracovat referát.) Pokrmy Jaká jídla se v Libérii jedí a jak se připravují? (Žáci se mohou pustit do přípravy donátů, stejně jako Leymah, která je dělala v uprchlickém táboře v Ghaně.) Průzkum Podrobně průzkumu města a krajinu v Libérii a vyznačte je na mapě Libérie.
OSOBNOSTNĚ SOCIÁLNÍ VÝCHOVA	Studie o Libérii Dějiny Libérie: Prostudujte si dějiny Libérie a zjistěte, proč se jí říká „země svobody“. Pokročilejší žáci se mohou dále zaměřit na postoj Libérie k otroctví. Uprchlíci V současné době je v roli uprchlíků stejně tolik lidí, jako tomu bylo během 2. světové války. Pomozte žákům definovat, co znamená být uprchlíkem, a zjistěte, odkud nyní většina uprchlíků přichází a proč.

Oblast

Aktivity

Mapa a vlajka Libérie

Žáci si vybarví mapu Libérie a vyznačí v ní hlavní město Monrovii. Poté si vymalují liberijskou vlajku a zjistí význam jejích barev a symbolů. <http://www.crwflags.com>.

MATEMATIKA

Počítání s využitím občerstvení

V době války v Libérii se musely Leymah a její sestry velmi opatrně dělit o potravu tak, aby každý dostal stejný díl. Nabídněte žákům něco ke svačině a nechte je vypočítat, kolik má každý z nich dostat tak, aby měl stejně, povzbuzujte je k vymýšlení vlastních strategií.

Výpočet doby cesty

V mládí byly Leymah a její rodina nuceny opustit domov v Libérii, protože tam přestaly být v bezpečí kvůli válce a bojům. Odpluly lodí do uprchlického tábora v Buduburamu, nedaleko ghanského hlavního města Accra. Nechte žáky vypočítat vzdálenost z Monrovie do města Accra v Ghaně a zjistit, jak dlouho by jim cesta trvala lodí a jak dlouho autem po souši.

PŘÍRODNÍ A TECHNICKÉ VĚDY

Čištění vody

V uprchlickém táboře, kde Leymah žila, se lidé jen obtížně dostávali k čisté vodě. Žáci metodou brainstormingu navrhnou, jak by mohli vodu zbavit nečistot pomocí předmětů z domácnosti, např. sítko, tkaniny apod.

Příroda v Libérii

Požádejte žáky, aby napsali referát o zvířatech nebo rostlinách v Libérii (mohou je porovnat s druhy, které se vyskytují u nás).

Podnebí

Sledujte na internetu po dobu jednoho týdne, měsíce nebo déle počasí v Libérii. Údaje zaznamenávejte, zpracujte do grafů, porovnejte s teplotami u nás a najděte rozdíly.

Oblast

Aktivity

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Pusťte dětem ukázky liberijské hudby.

Porovnejte rytmus v liberijské hudbě s rytmem hudby typickým pro vaši zemi. Najděte rozdíly.

Pozvěte si do školy hudebníka/hudebníky z Libérie nebo je navštivte a naučte se od nich tradiční liberijské tance, např. liberijský „whop“, viz: <https://www.youtube.com/watch?v=DD6lDEoElHc>.

ZDROJE

DOPORUČENÁ LITERATURA

Domácí zdroje:

- Pařízek, L. M. (1957). *K pralesům Libérie*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy
- Grofčík, M. (2016). *Lada svetom – Z Horného Vadičova do Libérie*. Lada svetom, o. z.
- Toman, I. (2016). *Sebedůvěra, sebevědomí a jak je zvýšíte*. Praha: Taxus International
- Charles, P. (2021). *Sebedůvěra jako životní filozofie* (B. Škopová, překl.). Praha: Via
- Kamanda, K. S. (2006). *Africké pohádky* (M. Kopták, překl.). Praha: Brio. (Originál byl publikován v roce 2006 pod názvem *Contes africains*)
- Klicperová, L., a Šilhová, O., a Šilha, V. (2013). *Afrika v nás*. Praha: Mladá fronta

Cizojazyčné zdroje:

- Gbowee, L., Mithers C. (2011). *Mighty Be Our Powers: How Sisterhood, Prayer, and Sex Changed a Nation at War*. Beast Books
- Lippert, M. H., Paye, W.-L. (1999). *Why Leopard Has Spots: Dan Stories from Liberia*. Chicago: Chicago Review Press – Fulcrum
- Won-Ldy Paye, Lippert, M. H. (2005). *Head, Body, Legs: A Story from Liberia*. New York: Square Fish Publishing

ZDROJE NA INTERNETU

- Tinga Tinga Tales Official. (2021, 4. července). *Why Leopard Has Spots? | Tinga Tinga Tales Official | Full Episode* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=AypXqnejaps>
- Svoboda s ručením omezeným: Jak se žije v západoafrické Libérii. (2017, 26. února). *100 + 1 zahraniční zajímavost*. Dostupné z <https://www.stoplusjednicka.cz/svoboda-s-rucenim-omezenym-jak-se-zije-v-africke-liberii>
- Desmond Tutu (n.d.). In *Wikipedie*. Získáno dne 24. srpna 2022 z https://cs.wikipedia.org/wiki/Desmond_Tutu
- Leymah Gbowee (n.d.). In *Wikipedie*. Získáno dne 23. října 2022 z https://en.wikipedia.org/wiki/Leymah_Gbowee
- Africa Heartwood Project. (2011, 10. srpna). *Three African Clapping Games from Liberia – Africa Heartwood Project* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=PtnTFj9xjKw>
- *Mama Lisa's World* [website]. (n.d.). Dostupné z <http://www.mamalisa.com/?t=ec&p=1145&c=165>

O kom jsou další lekce?

Sir Joseph Rotblat

Jody Williams

arcibiskup Desmond Tutu

Betty Williams

Shirin Ebadi

Kailash Satyarthi

Alfred Nobel

14 laureátů Nobelovy ceny za mír

Rigoberta Menchú Tum

Óscar Arias Sánchez

Jeho Svatost Dalajláma

Tawakkol Karman

Adolfo Pérez Esquivel

Mairead Corrigan Maguire

José Ramos-Horta

KONTAKTUJTE NÁS

Máte zájem o více informací o programu PeaceJam?

Navštivte naše stránky peacejam.cz
nebo nám pošlete mail na info@peacejam.cz

Těšíme se na spolupráci s Vámi!

